

Великий / велика до неба • Верства пирятинська / келебердянська /
чугуївська / мальована • Стелю підпирає • У сажень зросту •
Через хату перехилиться й моркву вирве

ТАК УКРАЇНЦІ НАЗИВАЮТЬ ДУЖЕ ВИСОКУ
НА ЗРІСТ ЛЮДИНУ

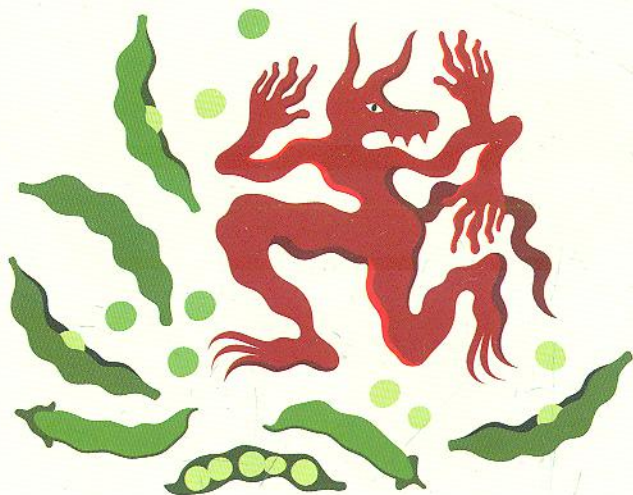
«Верства» – це давня назва східнослов'янської міри великих віддалей, що становила 1,06 км і вживалася до запровадження метричної системи¹. У переносному значенні так говорять про людину високого зросту, а слово «келебердянська» вказує на село Келеберда, що в Полтавській області. Поселення було засновано Іваном Сірком, а назва Келеберда походить, імовірно, від татарських слів «кале» – фортеця й «берда» – річка, отже – «укріплення над річкою». В середині XVII століття Келеберда була сотенним містечком, її двічі спустошували татари, а на початку XVIII століття зруйнували російські війська.

 ЗОВНІШНІСТЬ

Пика цеглини просить • Пикою пацюків бити • Чорт на лиці сім кіп гороху змолотив • Як визирне, то собаки три дні потім брешуть

ТАК КАЖУТЬ, КОЛИ ХТОСЬ МАЄ
НЕПРИЄМНЕ, СТРАШНЕ ОБЛИЧЧЯ

Фразеологізм *Чорт на лиці сім кіп гороху змолотив*, крім загального значення «негарне обличчя», також указує на те, що хтось має віспини або шрами від них. Цей вислів уживає Карпо з повісті «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького, коли обговорює з Лавріном місцевих дівчат: «Хотина як вигляне в вікно, то на вікно три дні собаки брешуть, а на виду в неї неначе *чорт сім кіп гороху змолотив*».

Ніс для празника ріс, а ти в будень носиш •

Ніс – мов через Дніпро віз / ніс / міст • Хоч бублик чіпляй •

Чорт двом ніс та одному почепив • Як за сім гривень сокира

Цими фразеологізмами українці описують
НІС великого розміру або ж його форму

Вислів *Ніс – як за сім гривень сокира* має дуже давнє походження. На це вказує вжите в ньому слово «гривня» на позначення монети, що була в грошовому обігу в XI столітті на Русі. Спочатку виникли київські монетні гривні – ромбоподібні злитки, майже одночасно з ними з'явилися новгородські (паличкоподібні) гривні. Були в обігу також і чернігівські та польські гривні. Новгородські гривні проіснували до XV століття, обіг інших завершився в XIII столітті. Київські й новгородські гривні використовувалися на всій території Русі, інші – переважно на північному заході держави.

